

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta vuonna 2023

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/24883/2022

Taksialan kustannustilanne

Sairasvakuutuksesta korvattavan taksimatkan hinnantarkistus vuodelle 2023 perustuu 1.7.2022 jälkeen käytössä olevan taksaan. Tilastokeskuksen indeksi ei tällä hetkellä tue korotustarvetta. Taksialan suurin kustannuserä ovat työvoimakustannukset (palkka- ja sivukulut). Näihin on vuodelle 2023 odotettavissa tavanomaista suuremmat korotukset erityisen korkean inflaation seurauksena. Kelan suorakorvaussopimuksessa on taksaan liittyvä ehto taksojen tarkistamisesta vuosittain sopimuskauden aikana 2022–2024.

Kannamme lausunrossamme huolta valittujen palveluntuottajien alihankkijoiden eli taksiryttäjien kyvystä tuottaa sopimuksen mukaisesti palveluita kelakorvaamissa taksimatkoissa.

Vuoden 2015 syyskuusta tämän vuoden syyskuuhun dieselpolttoaineen hinta on noussut 72,6 %. Tämän vaikutus kokonaisindeksiin on ollut 4,7 pistettä. Ison esteettömän taksin polttoaineenkulutus on vähintään 1,5 kertainen pieneen autoon verrattuna.

Tästä johtuen polttoainehintojen muutoksen vaikutus niiden osalta olisi ollut vastaavana aikana 9,0 pistettä kokonaisindeksiin, mikäli indeksilaskenta tehtäisiin ison esteettömän taksin kustannusrakenteella.

Autojen polttoaineeseen liittyvä teknologia ja vaihtoehdot kehittyvät koko ajan erityisesti tavanomaisten henkilöautojen osalta. Esteettömien taksiautojen osalta autojen erikoisvarustelun yhteydessä korirakenteeseen tehtävien muutostöiden vuoksi sähköautot eivät ole vielä vaihtoehto useisiin vuosiin ja käytännössä kaikki pienet, sekä isot hissilliset esteettömät taksiautot ovat seuraavien vuosien ajan käytännössä lähes 100 % diesel polttoainetta käyttäviä ajoneuvoja.

Kelan Taksimatkojen tarjouskilpailussa kesällä 2021 annettiin hinta STM enimmäistaksasta yhdellä alennusprosentilla. Tämä koski kaikkia taksikuljetuksia. Kelan tilaston mukaan vuonna 2021 kaikista taksimatkoista (perityt maksut, euroa) kuljetukset jakaantuivat seuraavasti:

Koko maa

	perityt maksut €	osuus matkoista	korvaus %
Invataksi	39 418 378	17 %	80,0
Paaritaksi	11 482 875	5 %	85,4
Taksi	177 963 942	78 %	85,4
Yhteensä	228 865 196	100 %	

Kainuun maakunta

	perityt maksut €	osuus matkoista	korvaus %
Invataksi	589 739	11 %	82,1
Paaritaksi	629 531	5 %	89,9
Taksi	7 258 031	84 %	90,3
Yhteensä	8 477 301	100 %	

Liitteessä 1 on taulukko matkakorvaukset ajoneuvoittain ja kunnittain

Tarjousasiakirjoissa ei ollut mahdollisuutta tehdä painotuksia kalliimpaa erityiskalustoa vaativiin ryhmiin kuten invataksit. Esteettömissä taksikuljetuksissa ainoa lisäkorvaus tavanomaiseen taksiin verrattuna on avustamislisä, jonka suuruus taksa-asetus luonnoksessa on 16,28 €. Invataksikaluston hinta on kaikilta osin erityisen korkea tavanomaiseen henkilöautoon verrattuna. Invataksikuljetuksesta maksettava avustamislisä ei ole kattanut auton korkeampia pääomakustannuksia enää pitkään aikaan. Erityisesti maaseudulla esteettömien taksien kuljetusten kappalemäärä vuositasona jää suhteellisen alhaiseksi, koska vaikeavammaisten palveluasunnot, harrastukset ja oppilaitokset keskittyvät yleensä maakuntien keskuskaupunkeihin.

Laskentaesimerkki:

Invataksi ajaa vuodessa kela -ja sote kyytejä n. 250–350 kpl.

Avustamislisistä saatava korvaus on 4070–5698 € (sis. alv 10 %). Saatava korvaus ei kata auton taloudellisen käyttöiän aikana (3–4 vuotta) edes pienen esteettömän taksiauton korkeampia hankintakustannuksia.

Kaikki esteettömät taksit käyttävät dieselpolttoainetta ja polttoainekustannukset tulevat olemaan vielä vuosia huomattavan suuri kuluerä. Iso invataksi kuluttaa 1,5–2 kertaa enemmän polttoainetta kuin tavanomainen henkilöauto, myös pienen esteettömän taksin polttoainekustannus on henkilöautoa jonkin verran suurempi koska auton kokonaispaino ja ilmanvastus on suurempi. Lisäksi molemmissa näissä automalleissa on lähes poikkeuksetta oltava polttoainekäyttöinen lisälämmitin matkustamon lämmön riittävyyden varmistamiseksi kylminä vuodenaikoina, tämä taas lisää osaltaan polttoainekuluja.

Esteettömän kaluston riittävyyden varmistaminen jatkossa kela- ja sotekuljetuksissa

Vuoden 2024 alusta Kansaneläkelaitos edellyttää palveluntuottajiltaan kalustoa, jonka päästöluokka on vähintään Euro-6.

30.6.2002 julkaistun ajoneuvorekisterin mukaan euro-5 päästöluokkaan kuuluvia isoja esteettömiä takseja oli liikennekäytössä 477 kappaletta. Mikäli näillä ajoneuvoilla toimivat yrittäjät haluavat ajaa sairaskorvauksesta korvattavia kelakuljetuksia, nämä ajoneuvot tulee uusua vuoden 2023 aikana. Esityksen mukaan ison ja pienen esteettömän taksin taksa on sama, jolloin tässä kulurakenteellisessa tilanteessa on erittäin todennäköistä, että yrittäjät päätyvät kalustoa vaihtaessa pieneen esteettömään autoon ison sijaan.

Kainuun alueella invataksikuljetusten määrä on huomattavasti pienempi kuin keskimäärin koko maassa. Pieni esteetön taksi on hankintahinnaltaan olennaisesti edullisempi ja sen käyttökulut ovat myös huomattavasti edullisemmat. Tämä kehityssuunta on jo nyt nähtävillä uusien autojen rekisteröintitilastosta, kun verrataan vuosien 2021 ja 2022 tammi – elokuun välisenä aikana tehtyjä rekisteröintejä. Koko maan alueella on isojen esteettömien rekisteröintimäärä laskenut 25.9 %.

Korpitaxi Oy:n tilastojen mukaan esteettömien taksien määrä on laskenut 17 % vuonna 2022 koko Kainuun alueella. Koska Kainuussa välimatkat ovat pitkiä, saatamme joutua lähitulevaisuudessa tilanteeseen, jossa kela- ja sotekyydeissä ei kaikille asiakkaille voida järjestää esteetöntä taksiautoa sovitusti. Erityisesti ei-ennakkoon tehdyissä tilauksissa (nouto-aika heti) esteettömien autojen vähäinen määrä tulee näkymään ensimmäisenä.

On huomioitava myös esteettömien autojen pitkä toimitusaika, n. 8–12 kk autotehtaiden ja koritehtaiden osalta. Kaikki esteettömät autot rakennetaan ja varustellaan yleensä maahantuonnin jälkeen Suomessa sijaitseissa koritehtailla. Tämä hidastaa myös osaltaan autokaluston vaihtuvuutta.

Mikäli esteettömien autojen taksaan ei saada mitään parannusta nyt vahvistettavana olevaan taksa-asetukseen, johtaa se väistämättä esteettömien auton voimakkaaseen vähenemiseen vuoden 2023 aikana. Taksiyrittäjien kohdalla, joilla on vaihtokäistä Euro-5 sekä Euro-6 invataksikalustoa, uusien autojen tilaus tulee ohjautumaan entistä useammin näiden yrittäjän osalta tavanomaiseen henkilöautoon. Osa esteettömien auton yrittäjistä on jo lopettanut tai tulee sen tekemään v. 2023 aikana.

Jotta tämä huolestuttava kehitys saataisiin korjattua, esitämme, että asetuksen 3§:n muutetaan esteettömien autojen osalta seuraavasti:

Ajomatkamaksu määräytyy ajomatkan pituuden ja matkustajien lukumäärän perusteella ja se jaetaan kahteen taksaluokkaan seuraavasti:

- 1) taksaluokka I: enintään 1,67 euroa kilometriltä, kun matkustajia on yhdestä neljään;
- 2) taksaluokka II: enintään 2,14 euroa kilometriltä, kun matkustajia on enemmän kuin neljä. Jos vakuutetun kuljettaminen edellyttää paariautoa **tai esteetöntä ajoneuvoa**, ajomatkamaksu määräytyy taksaluokan II mukaisesti.

Vaikutukset kokonaiskustannuksiin

Esteettömien invataksien matkojen euroina korvattava osuus koko maan kelakustannuksista (matkojen määrä / perityt maksut), mikäli siirryttäisiin käyttämään taksaluokkaa II, ovat hyvin vähäiset. Liitteessä 2 on laskelma, jonka mukaan koko maan osalta Kelakuljetusten korvauskustannukset kasvaisivat vuonna 2023 vain 1,19 % / summa 2 299 968 €.

Kainuun maakunnan osalta vastaavat luvut vuonna 2023 vain 0,54 % /summa 41 142 €. Laskelmissa on otettu huomioon arvio matkamäärien kasvusta noin 5 % vuodessa, sekä kelakuljetusten kilpailutuksessa vuonna 2022 annetut suuremmat alennukset tilastovuoteen 2021 verrattuna.

Sotekuljetusten järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alusta alkaen Hyvinvointialueelle.

On äärimmäisen tärkeää huolehtia koko maan alueella yrittäjävetoisen liikennepalveluverkon säilymisen edellytyksistä esteetöntä taksia tarvitsevien henkilöiden kuljetuksissa. Taksa-asetus ei koske ainoastaan Kelan maksamia kuljetuksia, vaan taksa-asia tulee nähdä koko julkisen sektorin hankkimien kuljetusten osalta isompana kokonaisuutena.

Arvonlisäverolain väliaikainen muutos

Esitämme asetusluonnoksessa esitettyihin perusteluihin viitaten, että asetuksen yksikköhinnat määritellään arvonlisäverollisina ja 1§ muutetaan muotoon:

”Tässä asetuksessa säädetään sairaskorvauksesta korvattavien taksimatkojen arvonlisäverollisista enimmäishinnoista ja niiden lisäksi perittävistä lisämaksuista”.

Heikki Kemppainen

Toimitusjohtaja

Korpitaxi Oy